

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 38 (457)

Fredagen den 18 september 1896.

9:de årg.

Prenumerationspris pr. år:	Byrå:	Redaktör och utgivare:	Utgifningstid:	Annonspris:
Idun ensam ..... kr. 5:—	Klara södra kyrkog. 16, 1 tr.	FRITHIOF HELLBERG.	hvarje helgfri fredag.	35 öre pr nonpareillerad.
Iduns Modet., fjortondagsuppl. > 5:—	Allm. telef. 6147.	Träffas säkrast kl. 2-3.	Lösnummerpris 15 öre	För »Plattsökande» o. »Lediga platser»
Iduns Modet., månadsuppl. > 3:—	Prenumeration sker å alla post-	Redaktionssekr.: <i>J. Nordling.</i>	(lösnr endast för kompletteringar.)	25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv.
Barngarderoben ..... > 3:—	anstalter i riket.			Utländska annons. 70 öre pr nonp-rad

Hedvig Holmström, född Nordström.

Den 23 september 1867 väckte Ola Andersson från Nordanö—Bredalöf i Bara landbruksklubb förslag om inrättandet af en högre folkskola i Bara härad, Malmöhus län. En komité nedsattes att utarbeta förslaget och i den invaldes bland andra herrarne Ola Andersson, nu bankdirektör, och fil. d:r O. Pehrsson-Bendz på Alnarp. Den 29 januari 1868 låg deras förslag till inrättandet af en *folkhögskola* färdigt. Trettiosex personer, nästan uteslutande tillhörande hemmansägareklassen, tecknade sig som medlemmar af en förening till skolans understödjande, och den 17 april (svenska folkhögskolans födelsedag) konstituerade sig föreningen och beslöt skolans öppnande.

Tanken på folkhögskolan framkallades af det med representationsförändringen kända behovet af ökade insikter i kommunallagar, statsförfattning m. m. samt i allmänhet i de ämnen, som vidga blicken och stärka karaktären. Skolans uppgift är därför att företrädesvis meddela undervisning i Sveriges historia, modersmålet, statsförfattning, statsekonomi, naturkunnighet m. m. Den ställer som sitt högsta mål en allvarlig, men dock glad och frimodig kristendom, och vid sidan af denna fosterlandskärlek, kärlek till hela vårt nordiska folk, parad med hälsa och mankraft, som man söker stärka med kroppsöfningar, alltid i förening med trohet mot den öfverhet, som är, ty hon är af Gud.

I styrelsen för den nya skolan hade bland andra äfven invalts de ännu kvarstående her-

arne Ola Andersson och O. Pehrsson-Bendz, och deras första omsorg var att välja en föreståndare, som kunde utföra det ofvannämnda programmet. Valet föll på docenten vid Lunds universitet, fil. d:r Leonard Holmström, och hur lyckligt detta var, icke endast för Malmöhus läns folkhögskola, utan ock för vårt lands öfriga och Finlands folkhögskolor, har en tjuguaårig erfarenhet visat, ty från första

stunden förstod d:r Holmström att skaffa sig de bästa medhjälpare och när dessa, den ena efter den andra, tog upp eget folkhögskolearbete i andra län, ersätta dem med lika goda krafter.

Jämte omsorgen om att skaffa goda lärare hade också styrelsen den att få en passande lokal. En sådan erbjöds i den gamla landsvägskrogn Hvilan, belägen ungefär midt emellan Malmö och Lund. Här öppnades skolan den 2 november 1868 och fortgick till 1874, då en eldsvåda förstörde det gamla huset. Tack vare styrelsens energi och allmänhetens välvilja uppbyggdes snart ett nytt och ändamålsenligare, och under de sedan gångna åren har detta utvidgats och förbättrats.

Svenska folkhögskolan i allmänhet, och äfven Hvilan, har haft mycken fördom af utanför stående att strida emot och mången gång en hård mark i unga sinnen att genombryta, men styrelse och lärare ha här arbetat gemensamt, garantiföreningen och den allmänhet, som varit i tillfälle att se den på nära håll eller själf fått njuta dess frukter, ha dagligen omfattat den med lifvigare intresse och växande förtroende.

Ett bo är godt,
Fast det är litet;
Hvar man är herre hemma;

Fast tvänne getter endast
Och halmtäckt sal man äger,
Det bättre är än tigga.

Havamal.

År 1873 började den *kvinnliga* kursen sommar-månaderna maj, juni och juli, och sedan skolans början t. o. m. detta år har den varit besökt af 2066 elever, däraf 858 flickor. Folkhögskolan inskränker dock icke endast sin verksamhet till sina elever. Universitetsutvidgnin-gen tillämpades i vårt land först på Hvilan 1893, 24—29 juli, och tanken att för skolans elever eller en större allmänhet akademiska lärare och andra därtill kompetenta måtte hålla enskilda föredrag eller föredragsserier hade redan under skolans första 25 år varit så för-verkligad, att lärare från Lunds universitet och Alnarps landbruksinstitut där hade hållit 216 sådana föredrag och andra personer 345, alla utan ersättning. Af dessa 561 föredrag hade 347 haft åhörareskaror, uppgående till flere hundra personer.

* * *

En af skolans forne lärare, d:r A. U. Bååth, har i sin dikt »Hvilan» (krog och folkhög-skola) skildrat, hur vinterkvällen lyktades i den kvafva, rökuppfyllda kroglokalen och hur den slutades i den ljusa, luftiga skolsalen. Han säger:

»Du stanne en stund. Du stige som förr
att rasta ut inom stugudörr.

Här lyser det klart. Med friska tag
man lyktar en leende arbetsdag.

Här möter din blick friskkindad släkt
med öppna drag och med öga käckt.

Snart ljuder en visa, varm och fri,
och unga hjärtan jubla däri.»

I dessa ord har skalden gifvit oss resultatet af det fem månaders långa arbetet under nordens mörka vinterdagar, och öfverraskade, nästan tviflande på riktigheten af hans uppfattning, fråga vi, hur har detta tillgått?

Den svenska folkhögskolan kan lämna ge-digna kunskaper, och dock är det icke hennes närmaste uppgift att undervisa, utan att dana karaktärer, och hon använder för den skull ett sätt olik andra skolors.

Svenskar, som besöka Askovs folkhögskola i Danmark, kunna icke nog förvånas öfver den stämning, som där breder sig öfverallt, men om de i stället för att resa förbi skolorna i sitt eget land äfven där ville sitta ner en stund, skulle de finna samma stämning och samma metod, ty äfven här äro föredragen direkt ställda till åhörarne, och ämnet belyses från så allmänt mänskliga synpunkter, att det på någon punkt kan verka väckande på den lyssnande, hvilken samhällsställning och hvilka förutsättningar denne än har.

Men skolan stannar icke vid att väcka personen till lif, hon vill ock försöka dana hon-om, och hon gör det genom att gripa fast i hjärtesträngarna och försöka att stämma dem i den rätta tonen samt genom att nära och uppfostra fantasien; och härtill begagnar hon allt det bästa litteraturen äger, skaldens skapelser och tonsättarens melodier. Tanken öf-vas flitigt på våra folkhögskolor, icke minst på Hvilan.

Men icke nog med detta. Folkhögskolan vill hjälpa sina elever att bilda goda hem, och

den är själf det bästa. Familjförhållandena där, husbondens och tjänarnas exempel stå som de härligaste minnen för de unga, och de ha sett dem på nära håll, ty föreståndaren, hans familj och gäster ha lefvat ibland dem.

Man prisar detta i Danmark och vet icke att detsamma sker i Sverige, längst dock kanske genomfördt på Hvilan. Där, då middags-klockan ljuder, samlas föreståndaren med sin familj, lärare, elever och gäster i den stora, smakfullt dekorerade matsalen. Där läser han själf bordsbönen, och som husfader i det till nära hundra personer uppgående hushållet utdelar han med hjälp af de vid hvarje bord sittande värdarna eller värdinnorna den rikliga och väl-smakande kosten. Och när måltiden är slut, kanske dock först i kvällsstunden, samlas an-tingen i det trefiga läsrummet eller under de skuggiga lindarna på gården en skara unge män eller unga kvinnor, sjungande och lyssnande till saga, dikt eller lefnadsskildringar och föredrag.

Folkhögskolan är ett hem, och modersväl-det är som i alla goda sådana det bästa; det är det kugghjul, som drifver maskineriet, är den kärlekens röda tråd, som löper igenom det hela.

När d:r Holmström erbjöds föreståndare-platsen på Hvilan, var det icke mer än en af hans fränder och vänner, som rådde honom att mottaga den, och denna enda var Hedvig Gustafva Nordström, född på egendomen Öveds kloster den 27 juli 1846. Föräldrarna voro landbruksinspektoren där, herr Anders Nordström, och hans maka Christine Rosenqvist. I detta musikaliska och på litterära intressen rika hem uppväxte Hedvig med en stor syskon-skara och under den ömmaste och utmärkta-te föräldravård. Sin första skolundervisning fick hon i Helsingborg, där hon under tiden bodde i sin frändes, P. Wieselgrens, hus, och fastän Hedvig då ännu var ett barn, ha aldrig de intryck hon där fick kunnat utplånas. Från Helsingborg kom hon till Eggerska pensionen i Lund, hvarest hon avslutade sina skolstudier och sedan återvände till föräldrahemmet. Här delades hennes tid mellan de yngre systrarnas undervisning och hushållsbestyr. För dessa arbeten glömde Hedvig dock ej sin egen ut-veckling. Bland hennes älsklingsförfattare voro Geijer och Fredrika Bremer, två personligheter mäktiga nog att kunna hjälpa till att dana en kvinna till det värf Hedvig Nordström var kal-lad att utföra. Då hon rådde d:r Holmström att antaga föreståndarskapet vid Hvilan, anade hon icke, att hon med honom där skulle dela arbetet. Det var ock nära tre år efter folkhög-skolans invigning, som hon den 20 september 1871 blef hans maka.

Ett i allo lyckligare val kunde ingen af dem göra. Med sin varma känsla, sitt lifliga och glada lynne, sin fina musikaliska och litterära bildning, sin goda smak och praktiska dugligh-et förmådde hon skapa det angenämaste hem-lif. Och då därtill kommo gedigna kunskaper, en öppen blick för samhällsutvecklingen och ett lätt och behagligt sätt att uttrycka sig muntligen och skriftligen, var hon den lämp-ligaste att som föreståndarinna för den kvinn-liga kursen undervisa och leda de unga. Utom allt detta har fru Holmström stor administrativ duglighet och är kanske en af de utmärktaste

husmödrar i vårt land. Hennes undervisning i skolan har varit i hälso- och hushållslära, litteratur och tidtals musik, men dessutom håller hon en mängd föredrag öfver sådana ämnen, som närmast ha afseende på hemmet och dess mångskiftande behof m. m. för kvin-nan särskildt af intresse, samt berättar och läser högt. Äfven för de unge männen har hon då och då hållit föredrag rörande hemmet och dess förhållanden samt haft uppläsning.

På folkhögskolan examineras aldrig, och det kan därför ibland uppstå det spörsmålet, om man blifvit förstadd och om arbetet burit frukt. Vid ett stort nordiskt möte framställ-de ock fru Holmström den frågan, om folk-högskolan haft något inflytande på landthushållningen. Svaret kom ej från manliga läp-par med en lång utredning af frågan, utan från blyga yngre och äldre husmödrar i ett hviskande ja.

Det är så i det tysta, i handlingen folk-högskolan skall bära sina frukter, och vid be-sök ute på landet hos forna elever, som byggt hjonelag, har fru Holmström sett välsignelsen af sin verksamhet, välsignelse som gladt henn-es modershjärta, ty mor är hon icke endast för de egna barnen, som med vörnd och innerlig tacksamhet se upp till henne, utan ock för den ungdom, som samlas i skolsalen, en ärlig mor, som utan tvekan säger ut sin mening, och hvars ord kunna omskapande gripa in i ett människohjärta, ty bakom dem står en personlighet. En sådan, hvilken för lifvets stora uppgift glömmer sitt eget lilla jag, och därför äfven, när krafterna svikta, får nåd att hålla ut.

Folkhögskolans flickor äro öfverallt vana att i nöd och lust vända sig till »frun» och begära råd, men få fruar äro i husets ekonomi så förfarna som Hedvig Holmström. I långa år har hon med sällspord noggrannhet och öf-versiktighet fört räkenskaperna, och det an-tingen hushållet inskränkt sig till familjen eller som nu antagit jättedimensioner. Hon kan därför icke allenast ge de bästa råd, utan kan ock genast upptäcka ett öfverflöd och göra in-besparingen på rätta stället. Detta förlänar henne ett lugn, som eljes vore oförklarligt.

År 1890 samlades i slutet af augusti på Hvi-lan nordens folkhögskollärare och vänner till ett stort möte. Trehundraforton personer intogo där dagligen sina måtider. Anordningarna på alla om-råden voro utmärkta, öfverallt gjorda med beräk-ning och med smak, »sådan som,» sade mig en danska, »endast den svenska kvinnan kan utveckla.» Värdinnan var ständigt närvarande i föredrags-salen och visade under sällskapsstunderna hvarje gäst ett intresse och en uppmärksamhet, som vore hon eller han den ende.

Mötet slutade med ett festligt samkväm och sedan herrarne hållit en mängd utmärkta tal på vers och prosa, tackade fru Holmström normän och finnar och danskar, för att de kommit, och uttalade på samma gång ett tack för hvad de olika landen gifvit till hennes egen utveckling. I den stora salen var så tyst, att en myggas surr kunnat höras, och ännu efter sex år ser jag den blida, själfulla kvin-nan och hör hennes tal, en dikt i obunden form, harmoniskt ljuda i mina öron. Det var en Hvilans högtidsdag.

Nu om söndag den 20 dennes firas där en

annan, då fru Holmströms döttrar på den älskade moderns hjässa få fästa silfverbrudens krona. I sådana stunder träder icke främlingen öfver det gästfria hemmets tröskel, men då gro de korn, då knyts fastare de band, som skola blifva kommande släkten till välsignelse.

Amanda Leffler.

Ett flickporträtt.

När jag for hemifrån i fjol,
jag såg dig blek och mager
och långbent i din korta kjol,
och blott din blick var fager.

Den tindrade, den lyste blå,
och i dess djup stod skrifvet:
Du Gud, hvad det är skönt ändå,
det morgonfriska lifvet!

Till evigt kvinnligt fanns ej än
hos dig en gryning vaken,
men väl en öfverleva, sen
den tid då man gick naken.

Den lek vi lekt i sol och snö
var munter barnlek bara.
När sist jag kom och tog adjö,
du neg och lät mig fara. —

Jag kom igen, jag fann dig kvar,
men ej densamma var du.
Fast tiden ilat lätt och snar,
en annan prägel bar du.

Den bruna locken, som spreds ut
för vinden förr i tiden,
den låg nu i en grekisk knut
i nacken vackert vriden.

Och midjan, som du fordom gett
en obekymrad lutning,
hölls nu med tillhjälp af korsett
i rak och spänstig gjutning.

Det låg en stämning öfver dig
af ljusa junidagar,
då det är sol på väg och stig
och blom i alla hagar.

Du fått en trollmakt, hvilken sög
mitt blod ur hjärtedjupen
och dref upp pulsen feberhög
och sammansnörde strupen.

Jag var beredd på spratt och gräl,
men som i farans närhet
förvirrad bäfvade min själ
inför din anblicks skärhet.

Af snärtan ifrån forna dar
i ystert korta kjolar
blott blicken än densamma var
ur samma ögonsolar.

Den tindrade, den lyste blå,
och i dess djup stod skrifvet:
Det är ju jag från topp till tå,
gå mig blott in på lifvet!

Då gick jag närmare. Jag fann,
hvad ej jag drömt att finna:
Den tid som ej gjort mig till man,
gjort dig till mogen kvinna.

Albert Eriksson.

En omhuldad klenod.

»Inte för att de där spännena just äro vidare vackra,» sade farbror godmodigt och tittade i sin brorsdotters schatull med alla dess härligheter.

»De där!» utbrast Ellen, »mina yppersta klenoder, mina ögonstenar!»

»Ja, det är ju eget. Nå, intet ondt i det. Värre är att gömma rent af farliga klenoder och göra dem till sina ögonstenar.»

»Hvad menar farbror? Har jag några sådana?»

»Åhja, nog skulle jag kunna nämna en, som du är fasligt rädd om.»

»Och det är?»

»Ditt stygga lynne.»

Ellen slog ihop händerna.

»Du milde — jag som är så . . .»

»Snäll och präktig, ja! Medges, min unge, i det stora hela sedt. Men af din omhuldade klenod vill du ändå inte släppa bort så mycket som en enda liten flisa.»

»Farbror torde förklara sig något närmare,» uppmanade Ellen och såg ut som en djupt sårad kvinna med ädelt öfverseende i förväg.

»Du minns,» sade farbror, »att din yngre bror för en tid sedan ställde till spektakel och af pappa och mamma fick vederbörlig näpst, så att därmed borde historien varit all. Men det behagade inte lilla hennes onådiga nåd fröken Ellen, utan du skulle också skipa rättvisa, förstås. Mamma bad dig låta bli att röra i saken vidare, då det kunde bli sju resor värre. Det insåg du nog också, Ellen, neka inte! Men — nehej! Du skulle nödvändigt på den syndaren, och du motiverade det med din aldeles obegripligt storartade rättskänsla — se, den måste ha sitt kraf, om också allt redan var försonadt! Men hade du varit sanningsenlig, skulle du nödgats erkänna: jag är vid dåligt lynne, som måste ha en afledare, och hellre än att jag afstår från en stunds uppkryande gräl, då jag får riktigt ladda ur mig, må det gå hur som helst! Jag ger inte efter en tum på mitt onda sinne — och jag har skenet af rätt på min sida.»

»Åh, det är gement, tror farbror, att jag räknar ut det så där punkt för punkt?»

»Nej, inte precis. Men om du ransakade ditt sinne efteråt, skulle du finna, att på botten ändå legat en sådan tankegång, fast du ej gjort dig reda för dess detaljer.»

»Har farbror något mera i klenodväg att ta fram?» frågade Ellen surmulet.

»Det kan du lita på,» log den gamle herrn som en vänlig spjufver. »Du måste medge, att din äldre syster och du icke dra jämnt, fastän hon är lugnare och mera eftergifven . . .»

»Vi måtte väl vara så goda vänner . . .!»

»Ja bevars, i själ och hjärta hålla ni af hvarandra, men du är just inte skonsam mot henne i hvardagslifvets småfuttiga frågor. Det är mest i sådana folk törnar ihop med hvarandra. — Du minns balen hos grosshandlare X?»

»Ja, och i synnerhet det trefliga förspelet härhemma, då syster Adèle med sitt orättvisa gnat retade upp mig så förfärligt.»

»Sant. Du blef verkligen öfver all måtta uppretad. Sedan sökte Adèle så godt hon kunde ställa allt till rätta, ty hon hör till de försonliga. Nå, det hängde på ett ord från dig, ett enda vänligt ord, som icke bort kosta dig den minsta ansträngning, helst det gällde en syster. Jag glömmar inte, hur din mamma och syster stodo framför dig med en bön i blicken, ängsligt bidande. Du visste, att Adèles hela nöje för kvällen hängde på detta enda förlåtande ord. Du visste, att du själf inte sedermera skulle ha något nöje vid tanken på din egen hårdhet. Men nu missbrukade du som en äkta despot din maktställning, och ditt resonemang var det: — nej, jag behöfver inte ge efter, det var hon, som började — hellre får hela nöjet gå förloradt för oss båda, än jag släpper efter något af min älskade klenod, det onda lynnet! — Hade du roligt den där aftonen, Ellen?»

»Neej,» medgaf Ellen och hängde hufvudet. »Men sedan blef allt godt igen.»

»Jaha,» skrattade farbrodern, »och det var mest Adèles förtjänst; din rara klenod behöll du allt i osplittradt skick.»

»Men hvarför skall man ge efter, då man har rätt?» utbrast den unga damen otåligt.

»Jo, därför att det är klokt, då det är fråga om obetydligheter, där genom en eftergift ingenting kommer på spel. Folk envisas så vettvilligt att i en eftergift se en förödmjukelse. Tosingar! Det är bara den elemensskade egenkärleken, som stretar emot. Men,» fortsatte farbror med ett litet knipslut leende, »vore man egenkär på det riktiga viset, skulle man i stället bereda sig en hel liten triumf genom gentilt, ädelmodigt öfverseende. Då blir den felaktiga kväst, när han finner sin öfverman i moraliskt hänseende, och man får godtgörelse mer än man drömt om. Inte må du tro, att du med gräl och rättshaveri trumfar in en ny, ödmjuk öfvertygelse hos din motståndare.»

»Men man bör vara principfast.»

»Alldeles ja, i meningen oresonlig och att störta allt på näsan! Hur har du inte ställt till med din fästman t. ex.?»

»Hvad säger farbror?» utropade Ellen, aldeles förfärad.

»Häromdagen var han totalt förbi af öfveransträngning i tjänsten. Det gick inte att spela kavaljer, han orkade inte, han orkade inte ens förklara sig och ursäktas sig — men jag vet, hur det var fatt med honom, jag. Nå, inte bekvämade du dig att ta närmare reda på förhållandet, utan han fick gå sin väg, följd af din förkrossande onåd. Så kom han nästa dag, uthvilad, glad och älskvärd, och hade teaterbiljetter med sig. Men se då skulle syndaren straffas. Af idel principfasthet fick du hufvudvärk och beslöt — beslöt, högviktig som ett lagstiftande parlament, att du skulle stanna hemma — gör det samma, hur tråkigt du ställde till för både honom och dig själf. Naturligtvis gafs ingen apell från ett sådant beslut, det hade ju varit ett rent hedersbrott att vika ett fjät från sin bestämda föresats. Du måste ju själf offra dig för din stora principfasthet, håhå-jaja! Ja Klas gick ledsen sin väg, och där satt du med den bittert läskande njutningen att ha din rara klenod i orubbadt skick, tänk så trefligt du hade!»

»Farbror är förfärlig!» Ellen var nära att snyfta. »Men jag skall säga farbror, att det är lika bra mellan Klas och mig ändå!»

»Samma historia som med Adèle, det tror jag visst», smålog farbror road, »men har du gjort upp den där saken med Klas, har du erkänt, att du hade orätt och ångrade dig?»

»Neej, men han ser ju ändå, hur mycket jag håller af honom, så att...»

»Hjälper intel!» utropade farbror med hemsk uppsyn, »det går käpprätt åt skogen med hela er lycka på det viset...»

»Skräm då inte ihjäl mig!» jämrade sig Ellen, »hvad skall jag göra?»

»Midt för Klas näsa slå den där söta klenoden i kras genom att erkänna, att du felat af en elak nyck, och bedja honom om ursäkt. Ser du, min unge, genom en sådan handling af öppet medgifvande stänger du vägen för nya frestelser att begå orättvisor i dåligt lynne, och du fäster Klas innerligare vid dig. Han kommer att bli alldeles förtjust och i dig se ett högre väsen af rättfärdighet. Jag skulle tro, att sådant är garanti, som heter duga, för ett lyckligt äktenskap... men se här ha vi ju Klas, då stryker jag på foten! Men glöm inte att slå den där klenoden i kras, Ellen! Adjö, adjö!»

»Har du så godt om klenoder?» frågade Klas förvånad.

»Jag har åtminstone en för mycket,» log Ellen ömt, »en riktig fuling, som inte heller du vill veta om — hör på nu bara...!»

Erny.

Ett septemberminne.

21/9.

*Sommar'n dör — i vemod hösten skrifver
tyst sin dunkelröda skrift på nytt,
all sin bästa blomsterskönhet gifver —
tankar vakna då från år som flytt.*

*Fram från ros och aster ångor draga,
snyga sakta hän i kvällsolssken,
minna om den lusa sommarsaga,
som gick fram så sällspordt skön och ren.*

*Som — förr'n dagen var till aften skruden —
stilla stöts i glans och skimmerglöd:
harpolekaren på Ekeliden
var ej mer — så sorgebudet ljöd.*

*Banden hade glidit med helt stilla
ifrån strängens välljudsrika gull.
Hän från ekarne kring fager villa
drog en hviskning fram så vemodsfull.*

*Bitter smärta hvarje sinne kände,
det var kungs-sorg uti andens värld.
Blommor brötos — astrar, rosor sände
man den döde som en sista gård.*

*Höstens bästa blomsterskönhet höljde
barden efter lyktad harpolek.
Och ett tack med hvarje blomma följde
— en välsignelse — i stämning vek.*

*Sommar'n dör — i vemod hösten skrifver
tyst sin dunkelröda skrift på nytt —
men den godes minne, se, det blifver,
än då evig sommar härligt grytt!*

En svensk kvinna.

”klädpenningfrågan”.

XXVI.

»Om jag behöfde bedja min man om penningar till kläder, skulle jag numera genast läsa in Idun,» sade här om dagen en mycket sparsam fru. Jag skulle vilja tillägga: den som tänker söka en plats, lage för all del, att hennes arbetsgifvare ej får läsa vår tidning, där kvinnorna en efter annan uppskattat sitt arbetsvärde till 0. Där förekommer nämligen ofta i dessa inlägg i »klädpenningfrågan» tal om inbesparade sömlöner. Det är billigare, heter det, att ha sömmerska hemma än att sy borta, och syr man klädningen själf, kostar det ju ingenting. Låt oss undersöka detta!

Ni bor i en större stad och tar hem en anspråkslös flicka, som ej i sömlön tar mer än 1 kr. pr dag. I fyra dagar syr hon ensam på en klädning, och hennes mat är under tiden värd, lågt beräknad, 60 öre om dagen. Sömlönen blir alltså 6 kr. 40 öre. Borta får man en enkel klädning sydd för 5 à 6 kr.

Men ni tar i stället en riktigt skicklig sömmerska med 1,75 à 2 kr pr dag. Hon behöfver lika lång tid att sy och klädningen kostar er alltså 9,40 à 10,40 kr. i sömlön. Priset på sytelier växlar mellan 8—11 kr.

Ni svarar mig, att maten tar ni icke med i räkningen, den kokas ändå. Tillämpar ni detta på hvarje individ, lever ni ju på rakt ingenting, ett påstående, som motsäges af hvarje husmor.

Det får alltså gå för maten, men ni invänder att sömmerskan ej behöfver sy mer än två dagar, ty ni hjälper själf till. Har ni då själf intet arbetsvärde, då är sannerligen er make eller far ursäktad, när han protesterar mot hvarje öre, som han måste gifva er till kläder och andra utgifter. Det kan för honom vara nog att behöfva föda värdelösa varelser. Och mina damer, hvilken lön ansen I er, som själfva sägen, att ert arbete är utan värde, kunna begära ute på arbetsmarknaden?

Detta kvinnans tal om värdelösheten af arbetet i hemmet är sannerligen af de ord hon bör göra räkenskap för, ty de äro af social innebörd.

En kvinna, van att försörja sig, blir förlofvad. Hemmet med alla dess bestyr och plikter öppnar sig för henne. Hennes tid, tankar och arbetskraft behöfvas där, men allt hvad hon kommer att göra där saknar arbetsvärde. Hon kan inte och vill inte för egen del taga något af maken, och därför söker hon i det längsta att få behålla sin plats, står där i vägen för andra, som behöfva hennes lön, och tar ifrån hemmet hvad detta med rätta tillkommer.

Nej, mina damer, låt oss i stället värdera vårt arbete, åtminstone efter samma måttstock, som det skulle ersättas med, om en främling utförde det. Den kärleksfulla, intellektuella dottern, modern och maken göra dessutom hvad med intet guld i världen kan uppvägas.

I ett hem fanns en sjuk dotter, så klen, att hennes omgifning påstod, att hon för dem var en börda, och dock, när hon var borta, befanns det, att hennes plats som arbetande i hemmet måste fyllas. Den fylldes också af en främling, som i lön för hvad den sjuka utträttat fick närmare ett par hundra kronor årligen. Det var en förträfflig kvinna, men så som den sjuka skött sin gärning kunde hvarken hon eller andra, som på den platsen kommo efter henne, sköta den.

Om en sjukling är så svår att ersätta, hvad värde i hemmet har då icke den friska, dugande kvinnan. Nog går väl hennes dagslön upp till en kr., men gör den så, blir sömlönen, om hon syr klädningen själf, minst 6 kr. och 40 öre och om hon är mycket skicklig, 9 kr. 40 öre, eller tillsammans med sömmerskan den förstnämnda summan.

Ni invänder, att ni då ej ger ut ett öre, och ni har rätt att en inbesparad krona är en förtjänst, men som ni i »klädpenningfrågan» ej uppger edra inkomster, utan edra utgifter för kläder, så bör ni i detalj och efter gällande pris uppgifva sybehör, hvad klädningen kostar er efter värdet af den tid ni använt att sy den, värdet af de presenter i kläder stort och smått som ni får och andra ha måst köpa sig själfva. Gör ni

det och utsätter, om ni bor i staden eller på landet, om er verksamhet är utom eller i hemmet, då kunna dessa inlägg i klädpenningfrågan bli till gagn både för kvinnan, hemmet och samhället, ty genom beräkningar med stöd af dessa uppgifter kan må hända maken och fadern komma på den lyckliga idéen att gifva hustrun och dottern en bestämd årlig klädpenning, och för den utom hemmet arbetande kan arbetsgifvaren bättre än förut beräkna, hvad han ovillkorligen måste gifva henne att föda och kläda sig på. Äro däremot uppgifterna fortfarande uppsatta med tanke på att skrytsamt underbjuda den ena den andra i utgifter, så att de af fränder och arbetsgifvare användas så, som ofvan blifvit sagdt, bli dessa uppgifter i klädpenningfrågan till stort men vid lösningen af det stora spörsmålet, kvinnofrågan. A—r.

XXVII.

Iduns »klädpenningfråga» tycks, gunås, vara outtömlig. Ja, det förstås, ännu har man ju ej hunnit få till lufs mer än 25 anrättningar, men tänk bara huru länge det skall dröja, innan hela Sveriges alla fruar och fröknar ha lyckats delgifva den nyhetshungrande allmänheten sitt eget särskilda speciella sätt att klä sig riktigt retsamt elegant och ännu mera retsamt billigt. Ty naturligtvis vilja alla nu vara med på ett hörn. Den som inte kan bli intagen i Idun med porträtt och lefnadsteckning såsom varande sjuksköterska, gammal trotjänarinna eller utrikes ministerfru, den som inte kan eller vill (för det kan just komma på ett ut) skriva noveletter, skisser eller »pennteckningar», den som ej kan hitta på arit moremer eller diamantgator eller fundera ut en bra matsedel, eller den som aldrig i sitt lif har kunnat komma på en tillräckligt snillrik fråga, den har nu ändå här ett utmärkt tillfälle att få se sina egna kära tankar i tryck. Ty kläder på kroppen ska vi ju ändå alla ha! Sannerligen, är inte »klädpenningfrågan» som enkom gjord för Sveriges fruntimmer »en corps»? Det finns väl också inte en enda af Sveriges Idunsläsande damer, som ej en lång stund efter det Idun kommit varit betänkligt upptagen af, ja inte just precis »hvad skola vi äta och dricka» (det är en öfvervunnen ståndpunkt), men så mycket mer, »hvad skola vi kläda oss med?» —

Vare det långt ifrån mig att vilja trängas med insändarinnorna och försöka orda om, hvad jag ansett eller funnit lämpligast, eller hålla tal om bästa sättet att tvätta gamla kläder i öl eller quailjabark, och inte heller tänker jag lura någon att sätta smörfläckar på tyget, innan man köper det. Men i likhet med alla fruntimmer tycker jag det är roligt att yttra mig, och jag kan ej alls finna, att mina yttringar behöfva röja mera brist på förstånd, intelligens och sakkännedom än en hel massa andras. — Min erfarenhet i klädpenningfrågan är den, att jag nog gör öfver med en 300 kr. om året, men detta oerhörda belopp oaktadt finns det tjuotals saker, som jag verkligen skulle behöfva, och tusen och en saker, som jag önskade jag hade. Det skulle ej falla mig in att kalla mig elegant, och jag är lika missbelåten med min yttre som med min inre människa. Det enda jag har, som åtminstone har varit ganska fint, är en sidenunderkjöl, men den har jag ej köpt för en spottstyver, utan den tillverkades af en af min mammas gamla sidenklädningar (klädningen kunde verkligen ej användas till något annat än en underkjöl, om den så blifvit söndersprättad, tvättad och värd 100 gånger, så ingen må tro, här föreligger något afskyvärt slöseri). Ja, jag säger ej detta i afsikt att tillråda någon att sprätta sönder sin mammas gamla sidenklädningar för att sy underkjolar däraf, ty det är ju ej alla, som ha några mammor med gamla sidenklädningar, och äfven om så vore, skulle nog de flesta af Iduns läsarinor och »klädpenningfrågeförfattarinnor» hellre välja att göra sig en »elegant» och alldeles som ny sidenklädning däraf — eller kanske ett bluslif. Men jag fann det mera praktiskt att på detta verkligen billiga sätt skaffa mig en fin underkjöl.

Jag tror visst ej, att jag kommer att öka mina klädpengar genom att vinna något pris på detta inlägg i frågan, men å propos pris, så vore det roligt att veta, hvem som till slut skall vinna det. Skall det bli den, som enligt egna uppgifter klär sig elegant för minsta möjliga belopp? T. ex. den som kan klä sig för 75 kr. om året. Men enligt mitt tycke borde de där 75-kronors-människorna tvingas att insända fotografier af alla sina »eleganta» klädningar, så finge Iduns läsekrets se, om de verkligen vore så särdeles fina, och de själfva ett kärkommet tillfälle att

få åtminstone sina kläder afbildade i Idun. Ännu bättre vore ju att anordna en utställning t. ex. i Stockholm af alla till enormt billiga priser inköpta verkligt eleganta toaletter, men det blefve ju för kostsamt och alls ej i öfverensstämmelse med klädernas föregifna prisbillighet. Men nog borde man få se toaletterna, innan pris utdelas.

Ja, inte tror jag detta var något vidare värdefullt inlägg i frågan, knappast så värdefullt som de flesta af de föregående ärade insändarinnornas respektive klädspersedlar; att jag tog till orda, berodde endast på, att alla hade rättighet att yttra sig. Och ho kan veta, hur man skall lära fruntimmer att för hårdt när ingenting pryda sig så, att »icke ens Salomo i all sin härlighet var så klädd som en af dem?»

S. E.

XXVIII.

Med anledning af en »kvinnlig kontorists» framställning i senaste nummer af Idun, finner jag mig manad vördsammast anhålla, det Idun ville bereda plats för följande ytterligare inlägg.

Ehuru jag själf får försörja mig, hör jag dock till dem, som ha eget hem, men sådan verksamhet, att jag när som helst får vara beredd träda in hvar till mötes. Har i trenne år varit å ett grosshandelskontor samt dessutom en följd af år i främmande familjer i egenskap af guvernant.

Under min kontorstid hände det, då oförmodadt främmande kom till familjen, att min principal kom ned och bad mig stiga upp och göra sällskap. Då jag gjorde invändningar och ville gå hem för att göra toalett, tillade han: »Fröken är alltid så klädd, att ingen särskild toalett behöfver göras för ett litet sällskap.» Och jag tror han hade rätt.

Noga har jag följt med klädpenningsfrågan, som mycket intresserar mig, enär jag är inbilsk nog tro, det ingen kan bruka mindre för sina kläder än jag för att vara fin och någorlunda modern ändå — ingen modedocka! Mina vänner brukade också ofta säga: »Huru kan du kläda dig lika fint som vi för samma summa som af oss användes till nålpenningar?»

Då jag hade anställning å kontor, bodde jag hos släktingar och skulle gärna fått hemmasyddt då där var sömmerska, om jag så velat, men jag gjorde det icke af samma skäl som nu. Jag anser det nämligen icke vara någon förtjänst för den, som sällan låter ändra och blott får en ny klädning hvart år, då en skicklig sömmerska, som själf har symaskin, icke går under 1:50 per dag. Är därtill min tid upptagen, så att jag icke själf är i tillfälle att hjälpa henne, sys icke klädningen på mindre än 2 å 3 dagar; räknar man så födan därtill, blir uträkningen klen, förutom all oordning i hemmet under tiden. Där emot tror jag att det blir billigare ha sömmerska hemma för dem, som ha stor familj och hvilas kläder ofta behöfva undergå förändringar, men nu är ju fråga om den enskilde.

De trenne senaste åren har jag för sommaren haft en bomulls- och en grå yllekäddning oförändrade. Bomullskäddningen, ehuru mycket treflig med hvita spetsar, är dock omodern nu, så den ämnar jag gifva bort, men den grå klädningen får ännu vara med ett år. Ett sommaröfverplagg köpte jag för 6 år sedan, men har denna sista sommar icke begagnat det, utan har jag hulpt mig med kragen till en finare lång kappa (som köptes i fjol), för att icke behöfva gifva ut penningar för något sommarplagg detta år. På sommaren har jag vanligtvis 2 å 3 hattar, hvaraf den bättre i år begagnades oförändrad för 3:dje sommaren; den kostade ny 18 kr., endast plymen å densamma betingade 10 kr. Nästa sommar begagnar jag hatten som den är, sedan plymen kommit på en litet finare hatt, som då icke behöfver kosta mer än 5 kr. Så förfares flere år, då en fin och dyrköpt hatt dock blir billigare i längden än dessa billiga hattar, som ofta monteras om och så bli dyra. En enklare hatt klädes alltid af mig själf med hvita spetsar, som på hösten sprättas af för att, tvättade, ånyo på våren pryda hatten. Så har jag för 7:de året i sommar begagnat samma hatt, som nu kaserats, men spetsarne få ännu tjåna i många år. En parasoll har jag begagnat i 3 år och ännu får den vara med ett år. Ett paraply har jag redan begagnat 6 år och det får passera än ett par år, men så får jag också alltid iakttaga att, då det är vått, ställa handtaget nedåt. I motsatt fall rinner vattnet ned och rostar den ståltråd, som sammanfogar ställningen, hvarigenom tyget ock tager skada.

En aftonkappa, som begagnats i 10 år, får i

vinter lämna rum för en ny, likaledes ett pälsverk; för dessa plagg beräknar jag 100 kr., men så har ock mitt konto i år till dato icke öfverstigat 60 kr.

Ehuru det är ett år sedan jag skaffade mig ny klädning, så tänker jag icke köpa sådan förr än nästa vår; får därför med något siden låta ändra en finare klädning, som kanske då går mig till 6 å 7 kr. För vintern har jag vanligtvis 4 klädningar, en finare, svart siden, en fin kulört ylle, en svart ylle samt en af, vanligtvis, diagonal för dagligt bruk.

Skor och galoscher skaffar jag mig ungefär hvarannat, kängor hvar 3:dje samt pälskängor och morgonskor hvar 6:te år, dessemellan lagning.

Under mitt vistande i främmande hem erhöj jag i klädesväg intet nämnvärdt, om jag undantager en kostbar vinterkappa för 6 år sedan, som i år för 7:de vintern skall begagnas oförändrad. Den är i så mån omodern, att ärmarna äro något snäfvare, men då kappan i och för sig är elegant, göra ärmarne icke så mycket till.

Då jag för få dagar sedan stod i begrepp företaga en promenad, inträdde en vän, som uppmärksammade en svart spetsbarbe, som jag knöt om halsen. På tillfrågan om hon kunde se, hur gammal den var, invände hon: »Den ser ej gammal ut.» Då jag upplyste henne om, att den för 15 år sedan som ny suttit å en hatt och sedan ofta under årens lopp begagnats, förstod jag att hon — som är ordningen själf — i mig fann en värdig medtäffarinna.

Hvad linne och underkläder angå, är jag ytterst noga därmed, och då förstås allt öfrigt af sig själf. För mången torde det förefalla gåtligt, att kläder oförändrade efter så lång tid dock se fräicha ut, men just genom den omsorg, hvarmed jag vårdar dem, besparas en del utgifter, som i motsatt fall icke skulle kunna undvikas.

Någon borste kommer aldrig på mina kläder, undantagandes om det skulle vara nödvändigt till kjolkanten; bästa borsten är handen. Eljes bör en klädning såväl som kappa blott skakas eller ristas väl, naturligtvis utom dörren, hvar gång man tager plagget af sig, d. v. s. när jag kommer hem; borta gör jag det väl ej gärna. Från första gången ett plagg som nytt tages på bör detta ske och allt framgent.

Genom ett sådant förfaringsätt, där ordning får taga hand om allt, kan jag försäkra »kvinnlig kontorist» att det går godt för sig att använda mindre än 200 kr. pr år för kläderna ensamt och dock se fin ut, märk noga, *fin*, men ej elegant. För öfrigt beror det ock grufligt mycket på, hur kläderna uppbäras.

Skulle min enkla uppsats kunna föranleda gynnsammare resultat för dem, som ha liten kassa att tillgå, så vore det en glädje för

»Bescheiden.»

Genom fyra släktled.

Några små kulturbilder från Småland, för Idun tecknade af L. S.

»I dag har jag haft att anteckna ett ganska sorgligt dödsfall,» yttrade den gamle prosten, då han med tobakspipan i mun inträdde i hvardagsrummet. »Peter Hanson i Norregården har kört omkull i skogen och fått hela vedlasset öfver sig, hvarvid döden ögonblickligen följde. Där sitter nu änkan med fyra minderåriga barn, som utan tvifvel falla församlingen till last.»

Prostinnan stannade spinnrockshjulet och såg mycket bekymrad ut, i det hon suckade: »Stackars barn och stackars mor, om hon måste lämna ut dem på socknen. Det är nästan det svåraste jag kan tänka mig för en mor. Men skulle vi icke kunna tänka ut något sätt att hjälpa henne?» Och den ömhjärtade kvinnan syntes för några ögonblick försjunken i allvarligt eftersinnande.

»Det faller mig något in,» sade hon slutligen. »Jag har länge tänkt, att när barnbarnen snart komma hem för att stanna hos oss öfver sommaren, behöfde jag en flicka, som kunde litet följa dem och hjälpa

mig att hålla reda på de små liffiga stadsbarnen, som äro så ovana att ströfva omkring i skog och mark, men hvilket i så väsentlig mån skulle bidra att stärka dem efter kikhostan i vinter. För en sådan uppgift tror jag att Peter Hansons äldsta flicka, den lilla brunögda Märta, skulle passa ganska bra. Hon var så flitig att plocka bär i somras och syntes så lycklig, när hon fick en hand full af rågmjöl i sin lilla näfver-skäppa i utbyte mot bären. Hvad säger du om att låta flickan komma hit på försök?»

»Därom säger jag som vanligt: Gör som du vill, mor,» svarade prosten och knackade askan ur tobakspipan, »vill du ha besvär med ännu ett barn, jämte de tre andra, icke vill jag förmena dig det, och nog räcka brödsmlorna till för ännu en liten fågel-näbb.»

Det var i en gammal, tämligen oansenlig prästgård i hjärtat af Småland, som detta samtal ägde rum en vårmorgon för många, många år sedan, långt innan ännu ett järnvägståg brusat fram genom de väldiga skogarne, som därför ock stodo kvar i all sin majestätiska höghet, och det i milsvida sträckor. Var emellertid den gamla prästgården oansenlig till sitt yttre, så var den dess gedignare till sitt inre, ett hem för gammaldags tro och heder. Prostens själf var en af sitt stifts lärdaste män, som i tidiga år vunnit lagerkransen i den sydsvenska lärdoms-staden. Högt värderad af sin stiftschef, den snillrike biskop Wallqvist, åtnjöt han så sina ämbetsbröders förtroende, att han i sin krafts dagar flere gånger representerat dem vid riksdagen. Nu var han gammal och lefde mest i sina minnen.

Prostinnan, en ättling af den inom Småland vidt utgrenade *Wieselska* prästsläkten, känd genom *Samuel Ödmans* »Hågkomster från hembygden», förde med gammaldags allvar spiran öfver barn och tjänare, och aldrig uppstod väl hos någon en tanke på att göra henne enväldet stridigt. Husslöjden stod den tiden i sitt flor. Klockan 5 om vintermorgnarna satt hon med sina pigor vid spinnrocken, under det rummet upplystes af en stor spiseld, underhållen af tjärstickor. För att icke öfverraskas af sömn vid det söfvande ljudet af spinnrockarne sjöng man morgonpsalmer, hvika så snart adventstiden ingått, utbyttes mot julpalmer. Alla sjöngos ur minnet. Under de ljusa vårmorgnarna ersattes spinnrocken af väfstolen, och litet längre fram lyste långa linneväfvar på prostinnans »blekplan» utanför prästgårdens fönster.

Prostinnan var emellertid icke blott styrpinnen inom hemmet, ett för all nöd öppet sinne var ock kännetecknande för henne. Aldrig hade hon väl hört ordas om den i våra dagar så mycket omskrifna »moderligheten», men i gärning och sanning fanns den förvisso hos henne i långt högre grad än hos mången avancerad nutidskvinna, på samma gång hon i sitt yttre uppträdande var enkel och anspråkslös mer än de flesta af hennes medsystrar. Så blef t. ex. den s. k. bindmössan, med sin fint veckade spets, aldrig aflagd och den svarta silkesduken aldrig utbytt mot hatten. Gällde det däremot att såsom värdinna undfagna och underhålla gäster från när och fjärran, torde hon haft få sina likar. Till minne af stiftschefens upprepade besök i den gamla prästgården hade ett af rummen fått namn af »biskopskammaren».

många sorter. Försändes öfver hela riket. Begär prisurant.

SPISBRÖD,

C. W. SCHEUMACHER
Kgl. leverantör. — 17 Norrmansgatan i 7, Stockholm.

fullt jämförliga med de engelska, fäshon hos de flesta specialhandlare i hufvustaden. Försök!

CAKES

Sparsamma Nyheter i klädnings-, kapp- och kostymtyger Fruar!

för höstsäsongen hos Hildur Andersson, Stockholm.

12 Hötorget 12
Filial: 4 Södermalmstorg 4.
Riks- och Allm. tel.

Det var i detta hem, som den lilla faderlösa, tioåriga flickan nu blef upptagen. De väntade barnbarnen, alla yngre än Märta, blefvo snart vänner med henne och visste ingenting bättre än att få tillbringa de långa, sköna sommarkdagarne i det fria med den nya lekkamraten. Ingen kunde berätta så roliga sagor som hon, ty Märta förstod både vindarnes sång i skogen och blommornas tysta språk på tufvan, ja, hon kunde äfven tolka det så, att de små barnen förstodo det. Om »småfolket» i bergen, om dvärgarne och trollen, som den tiden ännu spelade en stor roll i folkpoesin, hade hon också mycket att berätta. Dessutom kunde hon så många roliga lekar, att dagen aldrig blef enförmig i hennes sällskap. Så förgick sommaren, och rosorna på barnens kinder fingo allt starkare färg, men när tiden var inne att de skulle med föräldrarne återvända till staden, där fadern var teologie lektor, ropade de i korus: »Tack, mormor, för allt roligt i sommar, men allramest tack för Märta!»

Och nu sutto de gamla åter ensamma i prästgården. »Men icke kunna vi äfven skiljas vid Märta,» sade prosten om aftonen till prostinnan, »flickan har riktigt smugit sig in i hjärtat på mig, och när hon ser på mig med sina klara barnaögon, tänker jag ofta: Hvad månede väl varda af detta barnet? Ty helt säkert har äfven hon sin uppgift i lifvet, du måste lära henne att bli *nyttig*, mor, och skall hon bli det, vet jag ingen bättre skola än din.»

»Tack, far, jag behåller gärna barnet, men nu måste det vara slut med leken,» återtog prostinnan och somnade glad vid tanken på allt hvad hon ville lära den lilla kvicka, lifliga flickan.

Med följande dag började ock ett nytt lif för denna. Det var ej längre fråga om att svärma omkring i skogen och drömma om troll och dvärgar; frågan gällde nu att hinna med och till prostinnans belåtenhet utföra alla små sysslor inom hus. Märta skulle lära att diska koppar och glas i köket, att passa upp vid bordet, att städa och damma i rummen och för öfrigt vara till hands, när helst man ropade på henne.

Och Märta lärde med lif och lust, tog väl vara på allt, hvad prostinnan sade henne, och blef sålunda med hvar dag allt större favorit hos denna. Efter ett par år hade hon fått sin egen spinnrock och spann snart i kapp med de äldre tjänarinnorna, under det hennes röst vid psalmsången ljöd klarare och friskare än någon af de andras.

Under tiden hade den gamle prosten träffats af en hård profning, i det hans ögons ljus förmörkats. Trägna studier hade nog i sin mån bidragit härtill, och nu kom den tilltagande åldern. Efter en misslyckad operation blef han sängliggande, till dess han vid några och 80 år i frid samlades till sina fäder.

Märta hade under de långa sjukdomsåren blifvit allt mera nödvändig för honom. Sålunda läste hon hvarje dag för honom ur bibeln och gamla psalmboken, eller ett stycke ur »Arndts Sanna Kristendom», med hvilken hon härunder själf blef ganska förtrogen; vidare tillkom det henne att bära in frukostbrickan med den kära kaffekoppen till den gamle samt att många gånger om dagen stoppa den ännu alltid outhärliga tobakspipan. Och när dessa små kärleks-tjänster ej längre behöfdes, stod Märta, nu en uppvuxen tärna, sörjande som den öm-

aste dotter vid grafven och tyckte att lifvet ej längre förtjänade att levas.

Året förut hade emellertid gamle prostens måg, den ofvannämnde teologie lektorn, fått pastorat på landet, och hvad var väl naturligare än att de uppväxande barnbarnen nu bådo mormor att få återbördna den kära lekkamraten från de tidiga barnaåren. Och mormor tillät det så mycket hellre, som dottern, den unga prostinnan, väl behöfde en hjälp vid sidan, då ett betydligt jordbruk och tillsyn öfver många tjänare lade en allt för tung arbetsbörd på henne. Och så hände sig att den tjuguariga Märta icke långt därefter inträdde i ett nytt hem, i mångt och mycket lika, men ändå så olika det första.

På detta senare hem hade en nyare tid tryckt sin stämpel. Krafven på den evangeliske prästen voro nu helt olika mot hvad de varit under neologiens och rationalismens tidevarf, då man af fruktan att såra finkänsliga öron icke vågat på predikstolen nämna hvarje sak vid dess rätta namn, utan i förtäckta ordalag predikat om »högsta väsendet», »försynen», »dygden», och huru man bäst kunde uttrycka sig för att undvika bibelns klara talesätt. Men, som sagdt, en ny lifsvind hade börjat blåsa inom den svenska kyrkan och flere af dess yngre präster hade berörts däraf. Så äfven den nye kyrkoherden i den församling, hvarom vi här tala. Han predikade på ett sätt, som hittills varit främmande för hans åhörare, och följden var att stora skaror söndag efter söndag strömmade till hans kyrka, där hans ord föllo som det milda vårregnet öfver törstande ängsmarker, framkallande lif och växtlighet rundt omkring.

Detta inverkade äfven på lifvet inom prästgården, besökande från vidt skilda trakter samlades där, alla voro välkomna och alla funno sig väl under det låga taket i den tvåhundraåriga byggnaden, där så mycken oskrymtd kärlek och gammaldags gästfrihet mötte den inträdande. Prosten var en fint bildad man, som med en rik naturlig begåfning förenade djupa vetenskapliga studier och en ovanlig lätthet att meddela sig i snart sagdt hvilket ämne som helst, och detta gjorde att alla kände sig dragna till honom, men synnerligast blefvo hans råd af värde för yngre ämbetsbröder vid inträffande svårigheter i deras ämbetsförvaltning.

Däremot hörde den inre och yttre ekonomien helt och hållet till prostinnans kapitel. Prosten älskade sina böcker och slöt sig helst inne i sin studerkammare, lämnande full handlingsfrihet åt prostinnan i allt, som rörde jordbruket, tjänstfolket och de husliga bestyren; men på samma gång hon med omsorgsfull insikt skötte sitt husmoderliga kall, stod hon ock vid hans sida som en typ af fin kvinnlighet, ödmjukt ställande sig i skuggan för att låta ljuset falla dess starkare på honom.

Bredvid henne, såsom den »tjänande system», stod nu den unga Märta, som utvecklat sig till en dugande, själfuppoffrande, energisk kvinna. Och var prostinnan den tänkande, styrande själen i arbetet, så var Märta den villiga handen och foten som utförde det. Sålunda såg man henne än i mjölk-kammaren, än i visthusboden, än i skafferi-er, sysslande med dessa tusen små detaljer, som tillhöra ett större landthushåll.

(Forts.)

Ur notisboken.

En internationell kvinnokongress kommer, såsom förut nämmts, att hållas i Berlin den 19—27 september. Representanter från många olika länder, däribland Bosnien, Armenien och Persien, väntas till kongressen. En armenisk dam, fru Kalanhar, som studerar vid universitetet i Berlin, skall tala om de armeniska kvinnornas ställning. Från Bosnien skall komma en af staten anställd läkarinna, doktor Theodora Krajavskaja. Från Italien kommer en ung kvinnlig advokat, signorina dottore Montessori, hvilken skall tala om de italienska kvinnornas ställning, särskildt de arbetande kvinnornas.

Äfven vårt land kommer att representeras vid kongressen, och som korrespondent för Idun deltaga fröken *Augusta Guldbrand* från Stockholm, hvaran våra läsarinor i sinom tid skola erhålla de underrättelser från det intressanta kvinnosaks-mötet, som de kunna ha rätt att vänta i landets kvinnoorgan.

*

Kvinnans ställning inom arbetareklassen är för närvarande föremål för undersökningar och studier af prof. G. Mittag-Leffler. Jönköpings tändsticksfabriker samt fabriksarbetarnas hem ha med anledning häraf i dagarna besökts af en fröken Söderberg, som reser på Lorénska stiftelsens bekostnad för att insamla statistiska uppgifter åt prof. Mittag-Leffler. Fröken Söderberg har uttalat sin synnerliga belåtenhet med arbetarehemmen därstädes.

*

Sömmerskornas sommarhem. Föreningen för sömmerskor i huvudstaden har äfven denna sommar haft ett 30-tal af sina medlemmar ute på sommarnöje. Platsen har varit densamma som under 5 föregående år i Ortala by i Väddö, där föreningen sommar efter sommar förhyrt en vackert belägen byggnad, bestående af 7 rum och kök jämte veranda. Sommarvistelsen har varit begränsad till en månad för hvardera af de två afdelningarna, af hvilka den förra var ute under juli och den senare under augusti månad.

*

Höstens kapplöpningar å Ladugårdsgärdet äga rum söndagen den 20 dennes, hvilket vi velat nämna för dem af våra sportälskande damer, som intressera sig för desamma.

*

Sonja Kowalevskys minne. I dag fredag kl. 1 middagen kommer att å Lindhagens kulle å Nya kyrkogården härstädes högtidligen invigas ett grafmonument öfver Sonja Kowalevski. Monumentet är skänkt af Rysslands kvinnor. Den afidnas 17-åriga dotter, åtföljd af fru Kowalevskis ungdomsväninna och studiekamrat kemiedoktorn från universitetet i Göttingen fröken Julie Lermontoff, är hitkommen för att närvara vid monumentets invigning.

*

Den kända författarinnan »Turdus Merula», fru Aurore von Qvanten, bibliotekarien von Qvanten maka, fyllde förliden lördag 78 år — ej 80, såsom i en del tidningar oriktigt uppgivits. Födelsedagen firades på Capri, där makarne von Qvanten nu äro bosatta.

*

Teater och musik.

K. operan återupptog i torsdags efter mångårig hvilta Donizettis melodirika och glada komiska opera »Kärleksdrycken» med ny partibesättning. Adinas parti, som senast återgafs af fru Edling, har nu anförtratts åt fröken Kragballe; såsom Nemorino, senast representerad af hr Strandberg, gör hr Olof Lemon sitt återinträde på k. Operascenen, hvilken han för ett par år sedan lämnade för att idka sångstudier i Paris. Belcor, senast återgifven af hr Johanson, utföres nu af hr Lejdström, och Dulcamaras parti, som senast återgafs af hr Bottero, skall nu alternativt sjungas af hrr Brag och Forssell. Programmet avslutas med hr Glasemanns »Blomsterbalett», hvori hela balettkåren medverkar. Vi återkomma till ett närmare omnämnande.

K. Dramatiska teatern uppförde i går torsdag f. f. g. »Undangömd lycka», skådespel i 3 akter af Herm. Sudermann, auktoriserad öfvers. från originalet af Frans Hedberg, i hvilket styckes kvinnliga hufvudroll fru Ida Aalberg började ett gästspel å denna scen. Vi hinna först i nästa nr närmare skärskåda premiären.

Södra teaterns senaste nyhet, som i lördags för första gången gick af stapeln, ett tyskt lustspel af R. Kneisel: »En prisgata», var af den art, att vi helst utan vidare skulle vilja öfverlämna den åt den snara glömskans välgörande tystnad. Ett mindre lustigt »lustspel» ha vi till förene aldrig sett — vare det nog sagdt! Föga hjälpte under sådana förhållanden de uppträdandes aktningvärda bemödanden: hr *Warbergs* vinnande sentiment, fru *Stavenows* ungdomliga täckhet, hr *E. Wagners* ädla deklamationer. Här näst vi mötas på Söder, må vi hoppas att det sker under en lyckligare stjärna!

Tatjana.

Skiss för Idun af *Elsa Lindberg*.

Långt inne i själfva »staden» vid en återvändsgränd, som mynnar ut i Österlånggatan, där stod ett grått hus — smalt och inklämdt med gatans stenläggning sluttande till en rännen utanför porten.

Där bodde fattigt folk, som måste arbeta dagen lång för sitt uppehälle, och bleka ansikten syntes bakom grönskiiftande rutor. Högst uppe tätt under taket bodde »damorkester» — »Les oiseaux» — »Les gaies oiseaux» —, som de kallades på det stora musikkaféet, där de uppträdde vid aftonkonserterna och visade sig på den förgyllda estraden under elektrisk belysning i hvita klädningar och med krusadt hår.

Om dagarne sprungo de i grå, fladdrande slängkappor och kippande galoscher för att köpa sig litet mat i papper från matvaruhandeln i hörnet. Impressarion, en fet, myndig herre, som brukade hafva sådana flickorkestrar på entreprenad, hade hyrt in dem däruppe i tre små rum, hvarest de packat in sig, så godt de kunnat, och hängt sina små torkade buketter och urblekta bandrosetter på väggarna för att skyla de trasiga tapeterna. Där uppe var ett kvitter af strupar och strängar dagen lång. »Les oiseaux» voro ju »gaies oiseaux».

Men ibland kunde man höra en grof basröst, barsk och hotande, och så flickgråt och snyftningar. Impressarion var ej att leka med. »Pauvres oiseaux!» Kl. 6 hvarje afton kom han och hämtade dem till kvällskonserterna på kaféet. Då blef det ett springande ned, för trätrapporna och hela den lilla porten fylldes af grå kappor, under hvilka de hvita klädningarna, som så ofta tvättades, skymtade fram.

Just den tiden brukade herr Birger komma hem och han måste alltid vänta på gatan, tills alla »de små fåglarne» fladdrat förbi med de slamrande fiollådorna i handen.

— »Bon soir! Monsieur!» — »Bon soir! Mes dames!» så utbyttes de vanliga hälsningarna, och så gick herr Birger vidare upp till sitt lilla rum, hvilket låg i våningen närmast under.

Herr Birger — språklärare — litteratör — stod det präntadt på dörrplåten. Redan i de två orden — språklärare, litteratör — låg det en tunn klang som af fattigdom, och fattigdom låg det äfven öfver hela det lilla tuffiga rummet och öfver herr Birger själf — öfver hans unga, magra ansikte och nötta, blankborstade kläder.

Men icke var det fattigare här inne hos herr Birger än i rummet där bredvid, hvarest den gamle ryske fiolspelaren bodde med sin dotterdotter Tatjana — en lång, smal flicka med ett litet blekt ansikte under en yfvig massa tjockt, svart hår. — »Bodde» — det var ej sant — »hade bott» — det var sannare, ty han var ju död nu, den gamle ryssen, som förtjänade sitt och dotterdotterns uppehälle genom att spela en blygsam sekundfiol i en teaterorkester, — död för en månad sen. — Tatjana — hon bodde kvar allt ännu på gunst och nåd. Hon ägnade sig också åt musiken, spelade fiol och gick på musikkonservatoriet. Men hvad skulle det väl nu bli af henne, stackars flicka, ensam som hon var i världen?

Herr Birger tänkte på hennes svarta ögon, suckade och slog sig ned vid sitt nötta träbord.

Han skulle göra en öfersättning. Med den måste han hålla på hela natten. Det var väl bäst, att han först som sist tog ned lampan till husvärdinnan för att få den påfylld. Vårdinnan var ej inne. Herr Birger sökte själf reda på fotgenflaskan; när han fyllt lampan, gick han upp igen till sitt rum. På öfversta trappsteget höll han på att snafva öfver något.

Han steg åt sidan och lyste med lampan. — »Fröken Tatjana! Hvad gör ni här?» —

Tvänne djupsvarta ögon sågo upp mot honom.

»Ingenting» — svarades det entonigt.
»Men hvarför går ni ej dit in till er!»
»Till mig!» Det låg en hel värld af hopplöshet i de två orden.

»Ja, dit in, där ni bor, fröken Tatjana.»
»Där jag bor! Se efter, får ni se, om jag bor där.» Hon såg trotsigt ut i halfskymningen. Pannan lyste bred och hvit.

Herr Birger höjde lampan. Han såg en stor messingsskylt, som ej suttit där i går. »Andersson — skyltmålare.» Och ut i den tysta trappan hörde han nu tydligt knakandet af gungande vaggmedar och en kvinnoröst, som sjöng i släpig ton:

»Sof! Sof! liten sparf!
Fattig, värlös liten sparf...»

Herr Birger sänkte lampan. Dess sken föll på en liten blanknött fiollåda och ett blått knyter där bredvid.

»Men hur... hur... hvad skall det nu bli?»
»Jag vet inte...» Tatjana såg ej upp, men hennes smala pekfinger drogs nervöst öfver det öfversta trappsteget, på hvilket hon ännu satt kvar.

»Har ni ej försökt att få... få arbete... på något sätt...» Herr Birger förstummades hastigt af den mörka blick, som blixtrade mot honom ur Tatjanas svarta ögon.

»Har jag icke försökt? ... Sä, att jag icke försökt! Har jag icke sprungit öfver allt... svarat på annonser... men ingen ville ha mig... ingen. Tror ni icke jag gjort mitt bästa, tror ni icke! ...»

»Jo, jo, jag vet, hur det är att försöka, jag vet nog, att det är ondt om arbete.» — Herr Birger suckade.

»Jaså, ni vet det, ni också!» Det klang så mildt nästan som i gråt från Tatjanas läppar. Hon hade en så underlig röst, rik på de finaste skiftningar.

Det blef tyst där ute å trappan.
Herr Birger bröt tystnaden, — »Och direktören för musikkonservatoriet?» frågade han.

»Han!» — Tatjanas stämma blef hård och kall.
»Han sade, att han ej kunde hjälpa mig. Jag hade ju bara varit ett år vid konservatoriet och kunde hvarken få understöd eller stipendium. Han rådde mig... rådde mig att lämna fiolen och bli... något annat, något helt annat.»

Tatjana knöt händerna samman om knäna och stirrade envist upp mot trappan, som ledde till vinden. I hennes långa ögonfransar glittrade det något vått, men hon blinkade tappert och det våta föll i form af en enda stor tår ned öfver den smala kinden.

»Men hur har ni tänkt er det nu då?»

»Jag vet inte.»

»Men i natt, hvart skall ni taga vägen i natt?»
»Jag vet inte.» Tatjana stirrade fortfarande envist upp mot vindstrappan.

»Skulle ni inte kunna få komma ner till vårdinnan?»

»Vårdinnan! Hon!» — Det flammade till i de svarta ögonen. — »Hon bad mig draga så långt vägen racker — och det skall jag också, det skall jag.»

Så brast med ens hela Tatjanas själfbehärskning. Hon kröp ihop till en liten svart boll, som skakades af snyftningar. Herr Birger var ej alls van att handskas med fruntimmer, allra minst med gråtande fruntimmer. Han skrufvade nervöst på lampans skruf, upp och ned.

»Fröken Tatjana!»

Den lilla svarta bollen tycktes ej lystra till namnet. Utifrån skyltmålarens ljud vaggvisan:

»Stackars, värlös, liten sparf...»

»Tatjana — stackars lilla Tatjana!» — Herr Birger sträckte försiktigt ut handen och strök tafatt öfver den lilla svarta bollen, lätt och tvekanande såsom den, hvilken aldrig själf blifvit smekt.

»Ni kan ej bli sittande här i trappan hela natten, vill ni ej komma in till mig? Åhjo, kanske ni ändå skulle vilja... Kanske ändå... Hör ni Tatjana? Där hos mig är det också fattigt, men ändå bättre än här i trappan.» —

Herr Birger har öppnat dörren till sitt rum. Tatjana tar ett par dröjande steg och blir ståen-

de på tröskeln med den nötta fiollådan i ena handen, det blå knytet i den andra — ögonen nedslagna. Herr Birger placerade lampan upp på byrån, sköt samman manuskripten på skrifbordet och såg tafatt bort till henne, som ej ännu lämnat tröskeln och fortsatte att stirra mot golvet med sina förgråtna ögon. Så hostade han till, drog ett tag i rocken, gick fram till Tatjana och tog fiollådan och knytet ur hennes händer, som slappt öppnade sig, samt ställde dem på den ena af rummets tvänne stolar. »Vill inte fröken vara god och sitta ned?» sade han slutligen efter en lång paus.

»Tack!» Tatjana satte sig ytterst på soffkanten med händerna stelt slutna om hvarandra.

Så lägrade sig åter den tryckande tystnaden öfver rummet. Det susade endast svagt i lampveken.

Herr Birger hade satt sig ned på rummets andra stol, men som rummet var så litet, kom han, att nästan snudda vid hennes knän. Där ute i trappan, när hon grät, hade hon syntts honom som ett barn, så liten och värlös, och han hade kallat henne »Tatjana, stackars lilla Tatjana!» Ja, hans hand hade till och med smekande vidrört henne. Men här, här inne, där tystnaden låg emellan dem och dörren var stängd, här vågade han ej kalla henne annat än fröken, och blotta tanken på en smekning kom honom att rodna och draga sig så mycket som möjligt intill väggen. Där hon nu satt framför honom, svartklädd och allvarlig, tycktes hon honom som en ung dam. Och han förblef stum, plågad af sin egen modlöshet.

När en man och en kvinna tåga, blir det alltid hon, som först tager till ordet.

»Ni är då så snäll ni, herr Birger,» sade Tatjana ödmjukt.

»Åh, för all del!» Herr Birger såg förläget förbi Tatjanas svarta ögon.

»Joo, det är ni!» fortsatte; Tatjana »alla de andra voro så ovänliga, men då kom ni och lät mig komma in i ert varma rum. Jag kände mig så ensam och öfvergifven där ute i trappan, och jag frös så.» Hon lutade sig fram mot honom och hviskade det till honom, och åter kom det barnliga, hjälplösa uttrycket öfver henne.

Därmed återvann äfven han sin säkerhet. »Kanske ni inte ätit kväll än och är hungrig?» frågade han.

»Jag har hvarken ätit frukost eller middag eller kväll. Så nog är jag hungrig alltid,» svarade Tatjana med en liten rysning af välbehag vid blotta tanken på att få äta sig mätt.

Herr Birger hade ej tänkt åta något den kvällen. Egentligen tillät honom ej hans kassa att äta kvällsvard hvarje dag. Ja, en språklärare får endast äta sig mätt hvarannan dag och en liten obemärkt litteratör möjligen hvar tredje.

Men nu blef allt omändradt för den svarthåriga Tatjanas skull. Öfersättningen, som skulle arbetas färdig i natt, låg skjuten åt sidan. Och herr Birger själf sprang ned till hökarbutiken med sina hopsparade kronor i handen. Uppe i rummet ordnade Tatjana beskäftigt till »stor supé», som hon kallade det. Herr Birger åt vanligen ute, halfportioner på en billig matservering. Han hade intet duktyg och hela hans servis bestod af en knif och gaffel, två tallrikar, några fat och glas. Men i det blå knytet hade Tatjana ett och annat af det, som gårdsvärdinnan lämnat kvar, af barmhärtighet, som hon sade. En kastrull med ställning fann Tatjana där. Kastrullen fylldes med vatten. Ställningen passades in på lampglaset. Snart kokade vattnet helt hemtrefligt. En liten serviet, som äfven togs fram ur knytet, breddes ut på ett hörn af bordet. Tallrikar och glas diskades och ställdes i rader.

Två hvita pappersark, som Tatjana fann bland manuskripten, brötos under hennes flinka fingrar till rosor och placerades vid hvart kuvert. Kniven och gaffeln, som skulle bli gemensam, stacks in mellan de två tallrikarne. Två ljustumpar, hvilka Tatjana hittat reda på i bordslådan, tändes och kländes fast på en tallrik.

Nu var bordet dukadt. Tatjana stod midt på golvet och lät sina ögon fara öfver rummet. Hon var nöjd med sitt verk. Det såg så festligt och förväntansfullt ut med ljusen och de två stolarna skjutna intill bordet. Ett hvitt förkläde och en hvit snibbkrage, som hon tog ut ur det innehållsrika knytet, gäfvu henne själf ett husmoderligt utseende. För rummets enda fönster hängde ingen gardin. Men Tatjana hade i sitt knyter några bitar tyll af en slöja. Inom ett ögonblick stod hon på fönsterposten och draperade den med knappnålar öfver fönstret, allt under det hon glädt nedslade.

Tandläkare dr Geo. Forssmans nya präparat för tandernas vård: Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur handlas hos Bendix, Josephson & C:o, 11 Regeringsgatan.

Så fann herr Birger henne, när han stormat upp för trappan, som han tagit i tre steg.

Tatjana vände sig om, där hon stod på tåspetsarna med hela munnen full af knappnålar. Så hoppade hon lätt ned, tog paketen ur hans händer och ropade.

»Nåå! Hvad tycks?»

»Är detta verkligen mitt rum?»

Herr Birger såg så glad och så förvånad ut, att Tatjana gaf till ett litet ystert glädjerop. Saltkött, skinka, sardiner, ost, bröd, te! Så mycket! Så mycket! Storståttigt! »Och hvad har ni där? — i rockfickan? En butelj vin! Åh, en butelj vin!» Tatjana måste sätta sig i förvåning öfver denna upptäckt. »En hel butelj vin! Jo ni är god ni — en sådan storslösare!»

Och herr Birger, den sparsamme herr Birger, som aldrig unnade sig själf något, han slog i ett fullt glas åt Tatjana, han log och öfver hans magra, unga ansikte låg ett skimmer af stilla lycka. Tatjana hällde te i hans spruckna kopp. När han såg henne stå där med det lilla svarta hufvudet öfver den hvita snibbkragen syslande vid bordet för att göra det riktigt bekvämt för honom, greps han af en sådan lust att lägga sitt hufvud ned i hennes knä och låta dem fara, alla de där bekymren och omsorgerna, som gnagde sönder hans inre, och känna sig lycklig, helt lycklig och sorglös, — smekt, omhuldad och förstådd bara för en gång i sitt lif. Innan han själf ens visste af det, hade han högt nämnt hennes namn.

»Tatjana!»

Tatjana vände på sitt lilla hufvud och såg rätt på honom med stora ögon.

Då fann han sig med ens själf dum och barnslig. En främmande flicka! Och han log ironiskt åt sig själf.

Hade då ännu icke det där godhjärtade, blödsinta ögonblicksbarnet inom honom blifvit kvädf? Och så sade han något helt annat, än han ämnat, då hennes namn så obetvingligt ljöd från hans mun.

Så åto de tillsammans sin festsupé. De delade knif och gaffel. De drucko ur samma kopp och satte sina röda, mjuka läppar på samma ställe. De skrattade, de pratade och de voro unga. Och

herr Birgers ömsinta hjärtanupenhet dog bort inför Tatjanas fladdrande pladder.

Det var lustigt, att de två sutto så här. Tyckte han icke? Vet han — herr Birger, att hon, Tatjana, haft en så grufflig respekt för honom förut? Men det hade hon icke alls nu mera, icke alls. Hon var inte en gång rädd för att kalla honom för Birger, bara Birger. — Neej-då! Och när han skrattade så där, ja, se då vågade hon säga åt honom hvad som helst. Och hon lade armbågarna på bordet. De svarta ögonen glittrade, och hon sköt ut munnen och sökte se trotsig ut. Nej, inte ville hon dricka mer. Herr Birger fick inte fylla på glaset! Men ändå höll hon fram sitt glas och drack ut det begärligt, liksom ville hon åt sin uthungrade kropp uppsuga lif och kraft med vinet. — Vet herr Birger, hon tyckte så mycket om det, som var roligt. Inte just för att hon fått vara så mycket med om det roliga, för se morfar — han ville helst, att hon satt inne på sitt rum, han. Ja, tänk. »Les oiseaux» däruppe, dem hade morfar förbjudit henne att besöka. — Men om kvällarna, när morfar spelade i orkestern . . . ja, det, som hon nu berättade, det var en hemlighet, förstod han, herr Birger, . . . då brukade hon gå ut och drifva på gatorna. Det var ju intet ondt i det. Hon talade ju aldrig vid någon, om också en och annan sände några ord efter henne. Så det var intet ondt i det. — Ja, kanske litet mera vin! — Det var så roligt och nytt att dricka vin. Man kände sig så underligt stark och glad efter det. Jo, det var så roligt att gå så där på gatorna om kvällarna. — Så mycket ljus och så mycket folk och så alla de vackra, ljusklädda damerna, som foro till sina kalas och fester. Tänk att få dansa! Dansade inte herr Birger? Om Tatjana tyckte om att dansa!? Det var en fråga det! Och hon afundades de där lyckliga damerna. Åh! Ibland ville hon kasta stenar på de eleganta kupéernas slipade fönster och förstöra deras dyrbara kläder. Hvarför skulle de ha bättre än hon? . . . Roa sig! . . . Dansa! . . . när hon aldrig fick göra det. Och hennes röda läppar skälfde i de fina, svängda munvinklarna. — Sade herr Birger, att hon var socialist? Inte visste hon hvad socialist var. Morfar han var nihilist, därför hade han måst

flytta bort från Ryssland. Visste herr Birger hvad nihilist var? Och så pratade hon och så skrattade hon och hennes kinders matthvita hud hade fått samma fina rosafärg som hafssnäcken. Tatjana visste inte, hvad nihilist var. Hon mindes inte Ryssland; när hon lämnade det, var hon så liten. Ryska hade aldrig morfar talat med henne, men franska brukade de tala. Skulle hon ha »le beau, reste» i buteljen?! Så drack hon ut det sista. Åh! Den, som fick dansa och ha roligt just så här, lefva just så här! Och hon grep hastigt fiolen och satte den under hakan — »just så här —» upprepade hon och spelade med nöjeslystna, glänsande ögon. Det började så glatt högt uppe i diskanten med en drillande munter ton, så en hel kaskad med gälla små knappningar och så en öfverdådig liffull dans i mazurkaktakt. Men dansen mattades. Det var slut med glädjen. Sorgesång smög sig in med gråt och smärta.

Stråken gled öfver g-strängen i darrande, kvidande toner. Tatjanas läppar lågo tätt slutna intill hvarandra. Hennes ögon stodo fulla af tårar. Hon stannade midt i en passage, lade fiolen ifrån sig och brast i våldsamt gråt.

Och åter blef hon förvandlad till den stackars lilla flicka, som grät så öfvergifvet, hoprullad till en liten svart boll.

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Hedvig Holmström, född Nordström; af Amanda Lessler. (Med porträtt). — Ett flickporträtt; af Albert Eriksson. — En omhuldad klenod; af Erny. — I kläppeningsfrågan. — Ett septemberminne; 21/9. Af »En svensk kvinna». — Genom fyra släktled; några små kulturbilder från Småland, för Idun tecknade af L. S. — Ur notisboken. — Teater och musik. — Tatjana; skiss för Idun af Elsa Lindberg. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af Sophie Linge.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Man regelbundet mig kan hvart år
Bland sommargäster få räkna.
Min banna fram genom lifvet går,
Så akrobaterna blekna:
Så äfventyrlig är hela stråten,
Att en Blondin just må baxna åt'en,
Helt afundsjuk.

Ett världsrekord kan jag säkert slå
Ibland gymnasternas skara.
Fastän nog mången skall tycka då,
Det uppåt väggarna vara.
Jag fri som fågelin nog synes vara,
Men sväfvad dock i beständig fara
Som fågelfri.

Det finns i världen ej predikant,
Som har min väckarförmåga;
Ty trots allt tal sof man helt galant,
Fast samvetskvälen bort plåga;
Men sof man än såsom stock på stenen:
En knäpp på näsan ger lif i benen,
Det vet nog jag.

Bedrägerier och falskhet blott
Jag funnit har under färden.
Ja, jag, om någon, har skåda fått
Den upp- och nedvända världen.
Jag kan på samvete tryggt förklara,
Att intet är, hvad det synes vara,
Men motsatsen.

Jag af en läckerhet, riktigt rar,
Kom häromsistens att njuta —

Nå, jag blef sjuk, så det troligt var
Att mina da'r skulle sluta.
För att då tvärt göra slut på kvalen
Jag tog förgift. — Ån i jämmerdalen
Jag larfvar kry.

Jag funnit har från min första dag,
Att guld ej är allt som glimmar.
Bedrägerierna stämplar jag,
Fastän man bråkar och stömmar.
Farväl, go' vänner, ni få ursäkta,
Om jag, i stället att illa fäkta,
Till flykten tar!

Och vill du nu höra på min drill,
Fast den ej tjusar ditt öra,
Jag mången hemlighet gärna vill
Förtroligt låta dig höra:
Hvem, sedan natten har bredt sin slöja,
Sitt väktarrop man kan höra höja
Bland berg och skog.

Hvad morgonhärlden gör med fröjd,
När solen eldklotet höjer;
Hvem lummig står öfver källan böjd
Och med sin skugga förnöjer;
Och hur du blir utaf trumpna minner;
Nej, tacka vet jag, när glad du skinner
Som Karlstads sol!

Hvad finns i tunnan, som saknar band?
(Problem från barndomens dagar!)
På bygdens visa ett slut ibland,
Som landtligt öra behagar;
Preposition skall du äfven finna,
Men endast en kan jag mig påminna
I denna stund.

En skogens blodtörstiga tyrann
(Turist i ödsliga trakter);
Ett sagoväsen, som höra kan
Till tvänne stridande makter;

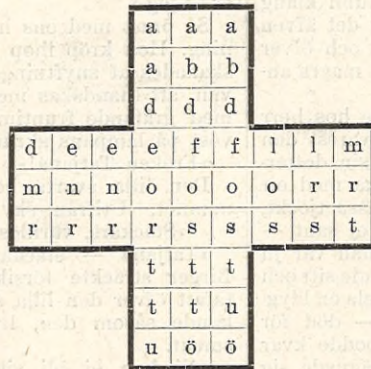
Hur ju den girige gärna hölle
Sin egen själ, blott ett guldmynt fölle
Uti hans pung.

Säg, hur är färgen på Floras skrud
För höstens töckniga dagar?
(Hon än är fager som silfverbrud,
Och än hon mången behagar.)
Hvad ju är stiftad att troget värna
Om allas rätt, lika väl och gärna
För hög som låg.

I imperfektum ett verb till slut
Jag hviska vill i ditt öra;
Och trenne tonsteg, förutan prut,
Jag tänker låta dig höra. —
Du rycker till! — Var min ton så sprucken?
Du må väl icke ha känt dig stucken?
Nå, ja, farväl!

L—a.

Korsaritmogryf.

De 45 bokstäfverna i korset skola ordnas, så att de bilda namn på trenne europeiska städer, såväl när de läsas vågrätt som lodrätt.

S. L.

Tre namn.

Litet hufvudbry.

Af 6 a, 1 d, 2 l, 2 o, 4, r, 1 s och 1 t bildas en mening af 4 ord, hvilka — om de äro rätt funna — ljuda lika, vare sig man läser dem (hvert och ett för sig) rätt eller bakfram.

Lösningar.

Logogryfen: Storklockan; kloak, stank, torsk, kork, ostron, krokkan, sol, kask, rak, Loka, lank, krona.

Charaden: Alingsås.

Boksta fsgåtan: 1) Bernhardina, 2) Blenda, 3) Henrik, 4) Amalia, 5) Hedvig, 6) Agneta.

Fyrkantgåtan:

L Å S T
Å R T A
S T O L
T A L L

Ordkedjan: Elis—Lisa—Isar—Sara—Aral.

ENEROTH & Co.
Tekniska Fabriken "GÖTA LEJON"
• • • GÖTEBORG.

rekommendera sitt allmänt erkända
LUTPULVER
→ fritt från klor ←

Lutpulvret begagnas vid lak eller tvätt i stället för bästa och renaste aska. Användningssättet alldeles samma som med vanlig asklut, och
SÅP-PULVER (fritt från klor)

Sparar **penningar.**
Sparar **arbete.**
Sparar **kläder** och
— spårer **såpa** eller **tvål.**